

Vergaderjaar 2003–2004

28 829

Parlementair Contactplan 2003

29 200 IV

Vaststelling van de begrotingsstaat van Koninkrijksrelaties (IV) voor het jaar 2004

Nr. 7

VERSLAG VAN EEN ALGEMEEN OVERLEG

Vastgesteld 4 december 2003

De vaste commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken¹ heeft op 19 november 2003 overleg gevoerd met de heer De Graaf, minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties, over:

- **de slotverklaring van de Contactplanbijeenkomst van 22 t/m 26 september 2003 en de reactie van de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties op deze slotverklaring (28 829, nrs. 4, 5 en 6);**
- **de brief van de minister voor Bestuurlijke Vernieuwing en Koninkrijksrelaties d.d. 14 november 2003 met het verslag van het werkbezoek aan de Nederlandse Antillen en Aruba van 28 oktober t/m 3 november 2003 (29 200-IV, nr. 11).**

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand beknopt verslag uit.

Vragen en opmerkingen uit de commissie

De heer **Rijpstra** (VVD) zegt dat de minister in het verslag van zijn werkbezoek een zeer alarmerend beeld geeft van de ontwikkelingen op de Nederlandse Antillen. Zijn verontrusting hierover wordt nog versterkt door zijn vrees dat een oplossing voor de geschetste problemen op dit moment verder weg is dan ooit.

De minister heeft aan zijn voorstel om de onderbesteding in te zetten voor armoedebestrijding de voorwaarde verbonden dat de Antilliaanse regering daadwerkelijk heeft laten blijken dat zij haar verantwoordelijkheid neemt en de openbare financiën op orde brengt. Kan hij aangeven hoe men hierop en op zijn voorstellen voor een ontwikkelingsfonds heeft gereageerd?

Door de minister van Justitie van de Nederlandse Antillen is gezegd dat Nederland geïnformeerd zal worden over de precieze datum van ingang van de herinvoering van de uitklaring. Is dit inmiddels gebeurd?

Sinds 9 oktober 2003 heeft de Antilliaanse regering geen beslissingen genomen over de sanering van de overheidsfinanciën. Verder is er geen voortgang te constateren bij de besluitvorming rond de werkgroep Bestuurlijke en financiële verhoudingen, het Ontwikkelingsfonds en de armoedebestrijding. De heer Rijpstra zegt dat dit zo zorgelijk is dat moet worden bezien op welke manier de Nederlandse regering het voortouw kan nemen.

¹ Samenstelling:

Leden: Van Nieuwenhoven (PvdA), Klaas de Vries (PvdA), Rijpstra (VVD), Dittrich (D66), Vos (GroenLinks), De Grave (VVD), voorzitter, Adelmund (PvdA), Buijs (CDA), Van Bommel (SP), Halsema (GroenLinks), Mosterd (CDA), De Pater-van der Meer (CDA), Rouvoet (ChristenUnie), Rambocus (CDA), Van Bochove (CDA), Wolfsen (PvdA), ondervoorzitter, Eerdmans (LPF), Sterk (CDA), Van Fessem (CDA), Nawijn (LPF), Tjon-A-Ten (PvdA), Blom (PvdA), Leerdam (PvdA), Griffith (VVD), Hirsi Ali (VVD), Visser (VVD), Van Hijum (CDA).

Plv. leden: Koenders (PvdA), Arib (PvdA), Wilders (VVD), Bakker (D66), Van Gent (GroenLinks), Terpstra (VVD), Van Dijken (PvdA), Van Haersma Buma (CDA), Van Velzen (SP), Vendrik (GroenLinks), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Çörüz (CDA), Van der Staaij (SGP), Jager (CDA), Ormel (CDA), Timmermans (PvdA), Van den Brink (LPF), Joldersma (CDA), Eurlings (CDA), Van As (LPF), Kalsbeek (PvdA), Straub (PvdA), Van Heemst (PvdA), Schippers (VVD), Van Baalen (VVD), Szabó (VVD).

De Antilliaanse regering heeft aangegeven dat zij een voorbereidings-traject is gestart om tot een formeel standpunt te komen over het advies van de commissie-Havermans. Daarmee is men, gezien de urgentie van de problemen, veel te laat. Hij wijst erop dat spoedige besluitvorming over een schuldsaneringsplan voor de kleine eilanden van wezenlijk belang is, omdat zij met grote financiële problemen te kampen hebben. Kan de minister aangeven of hij het nog mogelijk acht dat de Antilliaanse regering voor 1 januari 2004 een schuldsaneringsplan zal voorleggen? De minister schrijft dat per eilandgebied een programma voor rechts-handhaving zal worden opgesteld, als de Antilliaanse regering niet tijdig zelf een programma opstelt. Kan de minister aangeven wanneer dat moment zal zijn gekomen?

De heer Rijpstra benadrukt dat het, gezien de opstelling van de Antilliaanse regering, zijn voorkeur heeft dat de Nederlandse regering op zo kort mogelijke termijn afspraken maakt met de eilandgebieden over de werkgroep Bestuurlijke en financiële verhoudingen, de werkgroep Europese Unie, het Solidariteitsfonds, de armoedebestrijding en het Ontwikkelingsfonds.

Ten slotte noemt de heer Rijpstra de opstelling van de Antilliaanse regering op een aantal punten schandalig. De problemen van de Nederlandse Antillen en de armoede in bepaalde wijken zijn zo groot, dat er in de komende maanden concrete stappen zullen moeten worden gezet in de richting van duurzame oplossingen. Is de minister het hiermee eens en, zo ja, kan hij dan aangeven wanneer voor hem de grens is bereikt?

De heer **Leerdam** (PvdA) benadrukt dat de Nederlandse regering de verantwoordelijkheid voor de problemen op de Nederlandse Antillen niet eenzijdig bij de Antilliaanse regering neer mag leggen. De minister heeft immers weinig of geen voortgang geboekt, nadat de Kamer drie maanden geleden nadrukkelijk heeft uitgesproken dat er vaart moet worden gezet achter de vernieuwing van de bestuurlijke en financiële verhoudingen. Waarom is bijvoorbeeld de werkgroep Bestuurlijke en financiële verhoudingen nog steeds niet echt van de grond gekomen?

De minister eist dat de Antilliaanse regering haar overheidsfinanciën op orde brengt, voordat de schuldenproblematiek kan worden opgelost. Is het echter realistisch om dit van de Antilliaanse regering te eisen? Kan de minister verder aangeven of de Antilliaanse regering al een houtskool-schets van het door haar toegezegde schuldsaneringsplan heeft voorgelegd?

De heer Leerdam zegt dat hij, zelfs als de werkgroep Bestuurlijke en financiële verhoudingen op korte termijn wordt geïnstalleerd, niet verwacht dat er snel bestuurlijke vernieuwingen zullen worden doorgevoerd. De minister acht verder een conferentie tussen Land, eilandgebieden en Nederland over de bestuurlijke en financiële problemen op dit moment niet opportuun. Is dit wel een juiste keuze? Ligt het niet meer voor de hand om een doorbraak te forceren door op korte termijn een bestuurlijk overleg te beleggen met alle betrokken partijen?

De uitspraken die de Nederlandse staatssecretaris van Defensie heeft gedaan tijdens zijn werkbezoek, zijn hoogst verbazingwekkend, omdat hij het kabinet-Godett in het geheel niet serieus lijkt te nemen, terwijl minister-president Godett eerder met alle eergards in Nederland is ontvangen. Kan de minister begrijpen dat minister-president Godett woedend heeft gereageerd op de respectloze uitlatingen van de staatssecretaris van Defensie?

De minister is voornemens om met de eilandgebieden en de NGO's samen te werken bij de armoedebestrijding. De heer Leerdam vraagt hoe dit voornemen zich verhoudt tot de bezuinigingen op de prominente Antilliaanse NGO's. Kan hij verder aangeven met welke NGO's hij wil gaan samenwerken?

De minister van Justitie overweegt om risicovluchten uit de Nederlandse Antillen en Suriname te verbieden, omdat 90% van alle uit Suriname en de Nederlandse Antillen naar Nederland geëxporteerde drugs via deze vluchten Nederland binnenkomt. Sommige deskundigen stellen echter dat slechts maximaal 10% van de drugs Nederland binnenkomt via passagiersvluchten en slechts 5% via bolletjesslikkers. Licht het met het oog hierop niet meer voor de hand om de aandacht te richten op de drugsinvoer via de Rotterdamse haven?

De luchtvaartverbinding tussen de Nederlandse Antillen en Nederland is van vitaal belang voor de Antilliaanse gemeenschappen in Nederland en op de Antillen en voor het toerisme. Zal dit worden meegewogen bij een eventuele beslissing over het intrekken van landingsrechten van vliegtuigmaatschappijen die naar het oordeel van de regering te weinig doen aan de bestrijding van de bolletjesslikkers? Zal de minister hierover, voorafgaand aan een definitieve beslissing, met de Kamer overleggen?

In de motie-Leerdam (29 200-IV, nr. 6) wordt gevraagd om goede opvang van Antilliaanse jongeren die zonder werk en huisvesting in Nederland verblijven. Op welke wijze is of wordt deze motie geïmplementeerd?

De culturele uitwisseling tussen Nederland enerzijds en de Nederlandse Antillen en Aruba anderzijds zou erbij gebaat zijn als de activiteiten van de fondsen voor podiumkunsten en beeldende kunsten worden ondergebracht in een Antilliaanse stichting. Vroeger vervulde de Stichting culturele samenwerking deze rol. Is de minister bereid om de mogelijkheden voor een dergelijke stichting te verkennen?

Huize Stroomzicht, een pand met grote cultuurhistorische waarde, staat te koop. Is de minister bereid om bij te dragen aan het behoud van dit pand? Er zijn Antilliaanse studenten op de Nederlandse Antillen die niet langer vallen onder de Wet studiefinanciering. Is de minister bereid om binnen zijn budget naar geld voor deze studenten te zoeken?

De heer **Nawijn** (LPF) merkt op dat de minister stelt dat de urgentie van het nemen van maatregelen ter oplossing van de sociaal-economische en financiële problemen nog groter is dan was voorzien. Moet hieruit worden geconcludeerd dat de situatie op de Nederlandse Antillen nog verder is verslechterd?

De noden op de Nederlandse Antillen zijn inmiddels zo groot dat er daadkrachtig moet worden opgetreden. Is het daarom niet beter om data te verbinden aan de stappen die door de Antilliaanse regering moeten worden gezet en aan te geven wat de Nederlandse regering zal doen als die data niet worden gehaald?

Als de Antilliaanse regering niet in staat blijkt om op korte termijn beslissingen te nemen, zal de minister afspraken maken met de eilandgebieden over armoedebestrijding en rechtshandhaving. De heer Nawijn juicht dit toe, maar vraagt zich tegelijkertijd af of het juridisch mogelijk is om hierover buiten de Antilliaanse regering om afspraken te maken. Is het bijvoorbeeld mogelijk om de eilandgebieden geld toe te delen, zonder dat de Antilliaanse regering daarin wordt gekend?

De Antilliaanse regering is tot nu toe niet in staat gebleken om een voordracht te doen voor de voorzitter van de werkgroep Bestuurlijke en financiële verhoudingen, die acceptabel is voor de Nederlandse regering. Is het niet de hoogste tijd dat de regering aangeeft voor welke datum die voordracht gedaan moet zijn? Kan de minister verder aangeven wat hij zal doen als het onmogelijk blijkt om deze commissie in het leven te roepen? Het is onbegrijpelijk dat de Antilliaanse ministerraad nog niet heeft gereageerd op de brief van 16 september jl., waarin wordt voorgesteld dat de Nederlandse regering de werkzaamheden op zich zal nemen die verbonden zijn aan de implementatie van het ontwikkelingsfonds. De heer Nawijn prijst de minister vervolgens voor zijn beslissing om dan maar zelf te starten met de uitvoerende werkzaamheden.

De armoedecultuur op de Nederlandse Antillen is de belangrijkste oorzaak van de groeiende criminaliteit en de drugsproblemen. De problemen zijn inmiddels zo groot dat desnoods zonder de Antilliaanse regering aan oplossingen moet worden gewerkt, bijvoorbeeld door het uitvoeren van een integrale armoedeanalyses per eilandgebied.

De medewerking van de Antilliaanse regering is, in tegenstelling tot die van de eilandgebieden, teleurstellend. Kan de minister aangeven of dit ook geldt voor het eilandbestuur van Curaçao?

De problemen rond het Solidariteitsfonds moeten nu echt worden opgelost en daarom zal er met onmiddellijke ingang met harde data moeten worden gewerkt. Als die data niet worden gehaald, moet de Nederlandse regering beschikken over alternatieven. Is de minister het hiermee eens en zal hij alternatieven ontwikkelen voor het geval de Antilliaanse regering niet voor 1 januari 2004 komt met een actueel, uitvoerbaar schuld-saneringsplan?

De minister streeft naar een herverdeling van de bevoegdheden binnen het Koninkrijk, te weten minimale bevoegdheden bij de Landsregering, maximale bevoegdheden bij de eilandgebieden en cruciale bevoegdheden bij het Koninkrijk. Is de minister bereid om hieraan harde streefdata te verbinden?

Ten slotte vraagt de heer Nawijn op welke manier er door de Antilliaanse en Arubaanse regering invulling zal worden gegeven aan het integriteitsbeleid. Kunnen zij op een geloofwaardige manier inhoud aan dit beleid geven als één van de belangrijkste spelers in de Antilliaanse politiek zich voor de rechter moet verantwoorden?

De heer **Van Fessem** (CDA) zegt dat hij de analyse en de conclusies van de minister in het verslag van zijn werkbezoek aan de Nederlandse Antillen deelt. Er dient inderdaad een herverdeling te komen van de bevoegdheden binnen het Koninkrijk, te weten minimale bevoegdheden bij het Land, maximale bevoegdheden bij de eilandgebieden en cruciale bevoegdheden bij het Koninkrijk.

De minister schrijft in zijn brief van 9 oktober dat minister De Lannooy hem een overzicht in het vooruitzicht heeft gesteld van de maatregelen die de Antilliaanse regering zal nemen om te komen tot een structurele hervorming van de overheidsfinanciën. Heeft hij dat overzicht inmiddels ontvangen?

Het Koninkrijk zal een actievere rol gaan vervullen bij het op orde brengen van de overheidsfinanciën van de Nederlandse Antillen. Daartoe zal in de Rijksministerraad een voorstel worden gedaan voor een halfjaarlijkse rapportage van de financieel-economische situatie. De heer Van Fessem benadrukt dat men bereid zal moeten zijn om aan deze rapportage zo nodig consequenties te verbinden. Welke mogelijkheden ziet de minister om op grond van deze rapportages in te grijpen? Kan hij verder iets zeggen over de stand van zaken rond het rapport-Tromp?

De eilandgebieden zijn bereid om nauwer samen te werken met Nederland. Als gevolg van de verdeeldheid binnen de Antilliaanse regering zijn zij namelijk niet in staat om hun problemen met enige voortvarendheid aan te pakken. Dat is onaanvaardbaar en de minister zal het dan ook over een geheel andere boeg moeten gooien, te weten intensievere samenwerking met de eilandgebieden. Op welke manier zal hij hieraan invulling geven? Heeft hij hierbij wellicht een tijdpad voor ogen?

De heer Van Fessem zegt dat de nood op met name Curaçao inmiddels zo hoog is, dat hij het niet langer ondenkbaar acht dat er gebruik zal moeten worden gemaakt van het staatsnoodrecht. Kan de minister aangeven op welk moment hij zal overwegen om van dit middel gebruik te maken?

In de stukken wordt niet gesproken over het amendement inzake de Inter-gouvernementele conferentie (IGC). Wanneer zal dit amendement worden ingediend?

De Antilliaanse regering heeft nog geen voorzitter voorgedragen voor de commissie Bestuurlijke en financiële verhoudingen. Als die voordracht er niet komt, kan de Nederlandse regering dan zelf een voorzitter aanwijzen? Het is de verwachting van de minister dat het ontwikkelingsfonds in het voorjaar van 2004 operationeel zal zijn. Denkt de minister dat dit haalbaar is, gezien de moeizame samenwerking met de Antilliaanse regering? Het is weinig hoopgevend dat de Antilliaanse regering over het Solidariteitsfonds niet meer kan mededelen dan dat zij een voorbereidingstraject is gestart om te komen tot een formeel standpunt. De Antilliaanse regering heeft aangegeven dat zij spoedig over de voeding van het solidariteitsfonds en de schuldsanering wil overleggen met de Nederlandse regering. De regering heeft daarin ingestemd, mits voor 1 januari een uitvoerbaar schuldsaneringsplan wordt voorgelegd. Wat zal de regering echter doen als dat plan niet voor 1 januari gereed is? Het is teleurstellend dat de Antilliaanse regering geen prioriteit hecht aan het nakomen van afspraken met Nederland over de analyse door de Wereldbank en het UNDP. Is dit voor de minister aanleiding om de Antilliaanse regering bij de armoedebestrijding te passeren en afspraken te maken met de eilandgebieden? De heer Van Fessem merkt op dat zich bij de rechtshandhaving soortgelijke problemen voordoen en dat de minister hierover afspraken zal moeten maken met de eilandgebieden. De minister zal nadere voorstellen doen, indien zich ontwikkelingen voordoen die evident in strijd zijn met de rechtsorde in het Koninkrijk. Kan de minister aangeven welke maatregelen hem in die situatie ter beschikking staan? Wat doet de Nederlandse regering als de Antilliaanse regering besluit om de bodyscan van het vliegveld te verwijderen, zonder dat daar een goed alternatief tegenover staat? Wanneer zal de Antilliaanse regering overigens uitsluitsel geven over deze kwestie? Minister-president Oduber van Aruba heeft toegezegd, zijn verzoek om de medegelding van het Vluchtelingenverdrag op te zeggen, te zullen heroverwegen. Heeft de Arubaanse regering hierover inmiddels een beslissing genomen? De heer Van Fessem vraagt vervolgens of de Arubaanse regering heeft gegarandeerd dat zich geen incidenten meer zullen voordoen bij de verstrekking van verblijfs- en werkvergunningen. De Nederlandse minister van Buitenlandse Zaken heeft aangekondigd een ontwerp-koninklijk besluit tot vernietiging voor te bereiden van de versoepelingen van de visumplicht die de Arubaanse regering eenzijdig heeft doorgevoerd. Wat is hier de stand van zaken?

Antwoord van de minister

De **minister** verwerpt met kracht de suggestie dat de verantwoordelijkheid voor de problemen die in het verslag worden geschetst, in belangrijke mate bij de Nederlandse regering zou liggen. Deze suggestie is des te kwalijker, omdat ze niet door argumenten wordt onderbouwd en omdat ze onrecht doet aan de opstelling van de Nederlandse regering. De Nederlandse regering heeft immers altijd geprobeerd om in goed overleg met de Antilliaanse autoriteiten oplossingen te vinden voor de problemen van de Nederlandse Antillen.

De financieel-economische situatie van de Nederlandse Antillen is in de laatste maanden verslechterd, onder meer doordat de noodzakelijke maatregelen nog steeds niet zijn genomen. Een en ander heeft ertoe geleid dat de Antillen steeds meer in de greep raken van een armoedecultuur, met als gevolg dat het normbesef vervaagt en de deelname aan criminaliteit uit economische overwegingen stilaan wordt geaccepteerd als een noodzakelijk kwaad.

De Antilliaanse regering heeft ingestemd met een voortvarende aanpak van de problemen die een spoedige oprichting van een Antilliaanse mede-

financieringsorganisatie in de weg staan. Het is de verwachting dat deze medefinancieringsorganisatie begin 2004 met haar werkzaamheden kan beginnen.

Zoals in het verslag staat, heeft de Antilliaanse regering inmiddels zijn medewerking toegezegd aan de oprichting van het Ontwikkelingsfonds. De voorbereidende werkzaamheden zullen door de Nederlandse regering worden uitgevoerd. Naar verwachting zal het fonds op 1 maart 2004 operationeel zijn.

De minister spreekt zijn grote teleurstelling uit over de uitermate moeizame gang van zaken rond de armoedebestrijding. Zo is de Antilliaanse regering er om haar moverende redenen nog steeds niet toe overgegaan om met de Nederlandse regering afspraken te maken over een integrale armoedeanalyse door de Wereldbank en het UNDP. De armoedeproblematiek op Nederlandse Antillen is echter zo groot, dat de Nederlandse regering naar andere wegen zal zoeken om aan de armoedebestrijding bij te dragen als de Antilliaanse regering niet op zeer korte termijn aangeeft wanneer zij het desbetreffende protocol zal ondertekenen.

Alle betrokken partijen zijn het erover eens dat de bestuurlijke en financiële verhoudingen tussen de eilandgebieden, de Antilliaanse regering en het Koninkrijk moeten worden aangepast. Het is de bedoeling dat de werkgroep Bestuurlijke en financiële verhoudingen hierover zal adviseren. Om ervoor te zorgen dat de aanbevelingen van deze commissie op draagvlak kunnen rekenen, is ervoor gekozen om de werkgroep samen te stellen uit gezaghebbende vertegenwoordigers van de betrokken partijen. Met de Antilliaanse regering is afgesproken dat beide regeringen de voorzitter van de commissie Bestuurlijke en financiële verhoudingen zullen benoemen. Deze afspraak is vooralsnog niet nagekomen. De minister voegt hieraan toe dat hij inmiddels het vertrouwen heeft verloren dat de Antilliaanse regering op korte termijn in staat zal blijken te zijn om deze afspraak na te komen. Mocht de Antilliaanse regering op korte termijn alsnog een voordracht doen, dan zal die welwillend worden gezien. Om de ontstane impasse te doorbreken is besloten om met de eilandgebieden te overleggen over de mogelijkheid dat zij vertegenwoordigers leveren voor een gezamenlijke werkgroep die voorstellen en aanbevelingen moet doen voor een toekomstige structuur. De Landsregering zal overigens worden uitgenodigd om een vertegenwoordiger te sturen. Binnen welke termijn een en ander kan worden geregeld, is afhankelijk van de uitkomst van het overleg met de eilandgebieden. De minister tekent hierbij aan dat de eilandgebieden, inclusief het eilandbestuur van Curaçao, positief hebben gereageerd op dit voorstel.

Het Statuut verzet zich niet tegen afspraken met de afzonderlijke eilandgebieden. De Eilandenregeling Nederlandse Antillen biedt de eilandgebieden verder de mogelijkheid om zelf in contact te treden met de Nederlandse regering. Al met al bestaan er dus geen juridische beletstelen tegen bestuurlijke en financiële afspraken met de afzonderlijke eilandgebieden.

De minister zegt dat het niet aan hem is om te oordelen over de woordkeus van de staatssecretaris van Defensie. Dat doet echter niets af aan het feit dat het door de staatssecretaris vertolkte standpunt inhoudelijk niet afwijkt van dat van de regering. Hij voegt hieraan toe dat de toon waarop over en weer wordt gereageerd op uitspraken, overspannen trekken begint te vertonen en dat het de hoogste tijd is dat men zich op de Nederlandse Antillen niet langer verliest in retoriek, maar daadwerkelijk een bijdrage levert aan de oplossing van de nijpende problemen waarmee de eilanden worden geconfronteerd.

Als de Antilliaanse regering haar verantwoordelijkheid neemt voor de sanering van de overheidsfinanciën, is de Nederlandse regering bereid om, buiten de bestaande samenwerkingsprogramma's om, liquiditeitssteun en andere vormen van steun te overwegen. Vooralsnog heeft

minister De Lannooy nog geen overzicht kunnen geven van de hervormingsmaatregelen die de Antilliaanse regering zal nemen om het begrotingstekort terug te brengen.

De armoede op de Nederlandse Antillen is vooral een verdelingsvraagstuk. Het is dan ook van het grootste belang dat er op korte termijn plannen worden ontwikkeld voor de aanpak van de structurele problemen. Dat laat natuurlijk onverlet dat er daar waar nodig noodhulp zal worden verleend.

Om een structurele aanpak mogelijk te maken zal er een integrale analyse van de sociaal-economische problemen per eilandgebied moeten worden uitgevoerd. De Antilliaanse regering is van de noodzaak hiervan overtuigd in de overleggen die hierover zijn gevoerd en heeft er in principe mee ingestemd dat deze analyse zal worden uitgevoerd door de Wereldbank. Wel stelde men als voorwaarde dat het UNDP hierbij betrokken zal worden. De minister zegt dat de Nederlandse regering hiermee kan instemmen.

Als het niet mogelijk blijkt om op korte termijn concrete afspraken te maken met de Antilliaanse regering, zal worden gezocht naar andere wegen om bij te dragen aan de armoedebestrijding. Daarbij moet worden gedacht aan het steunen van de NGO-sector via de nog op te richten Antilliaanse medefinancieringsorganisatie en afspraken met de afzonderlijke eilandgebieden, zo mogelijk op basis van de analyses van de Wereldbank.

Het eilandbestuur van Curaçao heeft, ondanks het feit dat in dit bestuur dezelfde partijen zitting hebben als in het Landsbestuur, ingestemd met het voorstel om eventueel een armoedeanalyse te laten uitvoeren door de Wereldbank en het UNDP. Verder heeft dit bestuur ook aangegeven een voorstander te zijn van de spoedige totstandkoming van de werkgroep Bestuurlijke en financiële verhoudingen.

De minister zegt positieve verwachtingen te koesteren over de implementatie van de voorstellen van de commissie-Havermans voor schuldsanering. Zoals in het verslag wordt vermeld, is het de verwachting dat de Antilliaanse regering voor 1 januari een schuldsaneringsplan zal voorleggen. Met het oog hierop is besloten om de indexering van de Nederlandse bijdrage aan het Solidariteitsfonds voor 2002 en 2003 te zullen voldoen.

De commissie-Havermans heeft voorstellen gedaan voor de sanering van de onderlinge schulden van de eilandgebieden, met name Sint Eustatius en Bonaire. Zodra de inhoud van het Antilliaanse schuldsaneringsplan bekend is, zal de Nederlandse regering overwegen om daaraan een bijdrage te leveren. De minister voegt hieraan toe dat de regering in principe bereid is om hiervoor enkele miljoenen euro's vrij te maken.

De voorstellen van de commissie-Havermans voor achterstandsprojecten kunnen worden ingepast in de bestaande samenwerkingsprogramma's.

De minister zegt te verwachten dat hij uiterlijk tijdens het tripartiete overleg in januari 2004 zal horen wanneer de uitklaring zal worden hervat. Als de opstelling van het rechtshandhavingsprogramma onder leiding van de Antilliaanse regering stagneert, zullen er per eilandgebied programma's worden opgesteld. De eilandbesturen hebben inmiddels aangegeven hier in principe positief tegenover te staan. De wensen die zij op dit punt hebben, zullen in de komende overleggen worden besproken. De Nederlandse regering zal in het tripartiete overleg van de ministers van Justitie blijven inzetten op de structurele versterking van de rechtshandhaving en intensivering van de bestrijding van de drugsmokkel. Omdat de gevolgen van de drugsmokkel voor zowel Nederland als de Nederlandse Antillen zeer schadelijk zijn, heeft de Nederlandse regering aangeboden om bij te dragen aan de bestrijding van de drugsmokkel uit Zuid-Amerika naar met name Curaçao.

Als er geen andere wegen meer openstaan, zal worden overwogen om risicovluchten uit de Nederlandse Antillen naar Schiphol te verbieden. De

minister zegt dat het zover echter niet hoeft te komen, als de betrokken partijen bereid zijn om samen te werken en de Antilliaanse regering alles doet wat in haar vermogen ligt om drugssmokkel naar Nederland tegen te gaan. Het verwijderen van de bodyscan, zonder dat hiervoor een volwaardig alternatief wordt aangedragen, is onaanvaardbaar. De opvang van Antilliaanse jongeren valt onder de verantwoordelijkheid van de minister voor Vreemdelingenzaken en Integratie. Zij zal aan het einde van dit jaar een actieplan Antilliaanse jongeren presenteren. Er bestaan samenwerkingsprogramma's voor het behoud van het cultureel erfgoed op de Nederlandse Antillen. De minister zegt dat hij niet overweegt om hieraan een nieuw programma toe te voegen. Een en ander laat onverlet dat de regering haar toezegging gestand zal doen dat in het kader van het vijftigjarig bestaan van het Statuut zal worden gezocht naar mogelijkheden om de culturele uitwisseling tussen de Antillen en Nederland te bevorderen.

Het is aan de Antilliaanse regering om te beslissen hoe zij studenten op de Nederlandse Antillen die niet langer onder de Wet studiefinanciering vallen, zal ondersteunen.

Het tripartiete overleg over integriteit met de minister-president van Aruba en de minister van Constitutionele en Binnenlandse Zaken van de Nederlandse Antillen was openhartig. Een belangrijk resultaat is onder meer dat alle landen hebben toegezegd om periodiek integriteitsrapportages op te stellen en die met elkaar te bespreken. De minister voegt hieraan toe dat de vermeende gevallen van corruptie die nu onder de rechter zijn, ook positief kunnen worden geduid. Deze rechtszaken laten immers zien dat het openbaar ministerie en de politie zich inspannen om fraude en corruptie op te sporen.

De minister zegt dat hij niets kan toevoegen aan hetgeen in het verslag is gemeld over het gesprek met minister-president Oduber over het opzeggen van de medegelding van het Vluchtelingenverdrag. De Kamer zal over eventuele ontwikkelingen worden geïnformeerd.

Het Statuut staat hoger toezicht toe, waaronder het staatsnoodrecht, als er overduidelijk sprake is van taakverwaarlozing. De minister zegt dat alle partijen zich tot het uiterste moeten inspannen om te voorkomen dat moet worden overwogen om hiervan gebruik te maken.

Minister-president Oduber heeft aangegeven dat de Arubaanse regering erop zal toezien dat het vestigingsbeleid van zijn regering in de toekomst op een correcte wijze wordt uitgevoerd. Voorbeelden als die met de Nederlandse kapster zullen zich dan ook hopelijk niet meer voordoen. Ten slotte merkt de minister op dat het amendement inzake de IGC wordt besproken in de werkgroep Europese Unie. Inzet van de regering bij de onderhandelingen is het openhouden van zoveel mogelijk opties voor de status van de Nederlandse Antillen en Aruba binnen de EU.

Nadere gedachtewisseling

De heer **Rijpstra** (VVD) zegt het beleid van de minister volledig te steunen.

Is de minister bereid om de Kamer zo snel mogelijk te informeren over de reactie van de Antilliaanse regering op de Nederlandse voorstellen?

De heer **Leerdam** (PvdA) spreekt zijn waardering uit voor de daadkracht van de minister.

De heer **Nawijn** (LPF) noemt het een goede zaak dat de minister nu heeft aangegeven welke concrete stappen hij van zins is te zetten. Vervolgens steunt hij het voornemen van de minister om desnoods met de afzonderlijke eilandgebieden afspraken te maken.

De heer **Van Fessem** (CDA) zegt het bijzonder te waarderen dat de minister, zonder kwetsend te worden, duidelijke taal heeft gesproken. Vervolgens herhaalt hij zijn vraag over de versoepeling van de visumplicht.

De **minister** zegt zich gesterkt te voelen door de steun van de commissie. Hij zegt vervolgens toe dat de Kamer nog voor het kerstreces over alle relevante ontwikkelingen zal worden geïnformeerd.

De Arubaanse regering heeft de regels voor de versoepeling van de visumplicht aangepast om tegemoet te komen aan de bezwaren van de Nederlandse regering. Bezien zal worden of het daardoor niet langer noodzakelijk is om aan de Rijksministerraad een ontwerp-koninklijk besluit tot vernietiging van deze versoepelingen voor te leggen.

Ten slotte merkt de minister op dat hij onaangenaam is verrast door de brief die de gedeputeerde van Sint Maarten, mevrouw Westcott, naar de Tweede Kamer heeft gestuurd. In deze brief wordt de Kamer namelijk gevraagd om te bevorderen dat de Nederlandse regering de Landsregering passeert en op korte termijn gaat onderhandelen met Sint Maarten. Over de kwestie die in de brief wordt aangesneden, zijn inmiddels schriftelijk bevestigde afspraken gemaakt met het college van Sint Maarten. Verder is deze brief ook om inhoudelijke redenen ongepast, aangezien het ook voor Sint Maarten vanzelfsprekend moet zijn dat het de wens van de Nederlandse regering is om goede relaties te kunnen blijven onderhouden met de Antilliaanse regering.

De voorzitter van de vaste commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken,
De Grave

De griffier van de vaste commissie voor Nederlands-Antilliaanse en Arubaanse Zaken,
De Gier